

Spørreundersøkelsen 2020 – resultater og kommentarer

Oslo KFU gjennomfører en spørreundersøkelse i slutten av hvert skoleår. I 2020 ble undersøkelsen ble sendt ut 29. mai og den henvendte seg til alle registrerte FAU-ledere, nestledere og FAU med postmottak. I utsendingen oppfordres alle FAU-ledelser til å dele lenken til spørreundersøkelsen med sine FAU-medlemmer, slik at svarene som kommer inn preges av mangfoldet av foreldrene som deltar i dette skoleorganet. Det ble sendt ut en påminnelsemail 12. juni, da vi har erfaring med at det er lønnsomt å gjøre det med. Undersøkelsen ble lukket 29. juni. I løpet av denne tiden svarte 159 respondenter, noe som er en liten oppgang fra forrige år (141). Svarene fordelte seg slik på skolegruppene:

- A og B: 22 %
- C og D: 26 %
- E og F: 52 %

Av de som svarte, var 36 % enten FAU-leder eller nestleder, mens 64 % var vanlige FAU-medlemmer.

Roller i FAU

32 % av FAU-medlemmene ble valgt på FAU-møter, mens 29 % ble valgt fordi *'ingen andre stilte opp'*. Disse tallene er nesten identiske med forårets tall. En forelder skrev at det var *'loddtrekning pga ingen ville'*. Hvilket engasjement ligger til grunn hvis folk stiller til FAU-vervet med en tilsynelatende manglende motivasjon? Hvis det er slik at FAU-ene tar til takke med foreldre og foresatte som tilfeldigvis stiller opp på et møte, så er det grunn til å stille spørsmål ved rektors rolle i 'jakten' på engasjerte FAU-foreldre. Vi stiller fortsatt spørsmål til UDE som vi har gjort tidligere år: Hvordan får foreldrene informasjon om råd og utvalg ved skolene? Hvem gir denne? Hvordan og når formidles den? Det er skoleleders ansvar å legge til rette for skole-hjemsamarbeidet, men det er forskjell på å danne fora hvor foreldre møtes og reell foreldremedvirkning i skolesaker. *Oslo KFU* har spilt inn konkrete måter det kan arbeides ut mot skolelederne på og laget materiell de kan bruke på første foreldremøte på høsten. Brukes dette? Vi registrerer at det er svært få skoler som har tatt dette i

bruk, og har gjennom dialogmøtene med Utdanningsetaten (UDE) etterlyst oppfølging på området.

Opplæring i FAU-arbeid

Tatt i betraktning rektors ansvar i tilrettelegging for et godt skole-hjemsamarbeid, så er det betenkelig at det fortsatt kun er 7 % av respondentene som har oppgitt at de har fått opplæring i hva FAU-arbeid er, hvordan det kan drives og hvor man som foreldre kan søke informasjon om dette av rektor eller andre i skolesystemet. Det er trist å lese en av tilbakemeldingene til spørreundersøkelsen: *'Rektor var uvitende om at dette (opplæring, red. anm.) er hennes ansvar, og det er sikkert ikke uvanlig blant skoleledere, vil jeg tro'*. Oslo KFU ser med glede på at andelen foreldre som trekker frem vårt innføringskurs i FAU-arbeid som sin læringsarena, fortsatt øker jevnt sett opp mot de siste årene. Dette stemmer også overens med økningen av deltakere på høstkurset vårt. Likevel er svarandelen lavere enn vi skulle ønske. Vi har flere tanker om dette, blant annet at det kanskje er behov for å 'reklamere' ytterligere for kurset enn det som skjer i dag? Når i høstsemesteret bør informeringen mot rektor/gammelt FAU starte? Hvor mange mailer er det forsvarlig å sende ut til skolene uten at disse bli 'lei' Oslo KFU? Kurset er flyttet fra medio oktober til starten av november, slik at flere FAU får konstituert seg og har mulighet til å sende nye FAU-medlemmer på kurs. 71 % sier de har valg i løpet av høsthalvåret, helt frem til desember. Dette sammenfaller med tallene fra tidligere år. Kun 17 % av FAU-ene har valget sitt i mai og juni. Til tross for flyttingen av kurstidspunktet, er det fortsatt flere FAU som melder tilbake at de ikke har fått gjort valgene sine enda. Dette er hovedgrunnen til at Oslo KFU fremsnakker valg til FAU i slutten av mai eller begynnelsen av juni. Vi ser av kommentarene som har kommet inn på de siste års spørreundersøkelser, at det er flere og flere som prøver å flytte valgtidspunktet til våren. Dersom valget gjøres på denne tiden av året, vil FAU kunne være konstituert og klare til å arbeide ved nytt skoleår. Det er verdt å merke seg at det finnes flere veier til Rom, og en forelder skriver: *'Nestleder, kasserer og et styremedlem velges på første FAU møte på høsten. Leder velges i Desember, tidligere leder går da inn som FAU representant slik at overføring av kunnskap er tilstede i et halvt år.'* Kontinuitet er en viktig faktor for at FAU ved den enkelte skole skal kunne fungere så optimalt som mulig.

69 % av foreldrene uttrykker at de er selvlærte i rollen som FAU-leder/nestleder/medlem mot 61 % i 2018. Det bør fortsatt være lov å stille spørsmål om rektorene ikke er klar over sitt ansvar, eller om de bevisst/ubevisst toner dette ned grunnet andre arbeidsoppgaver. Kan det være at rektorene ikke ønsker å ha dette ansvaret? I så fall, hvordan skal foreldrene forvente å få ta del i et foreldresamarbeid? En forelder skriver: *'Har sittet i FAU i flere omganger. Men i fjor kom jeg inn som nytt FAU medlem etter noe år opphold, og de holdt fremdeles på med de samme tinga. Da kjente jeg at jeg måtte inn og ta et ansvar'*. Hvordan og hvor kan FAU-ledelsene og FAU-medlemmer generelt få informasjon om hva de kan forvente av opplæring? En tilbakemelding er at en forelder *'ikke helt vet hva som forventes av rollen'*. En annen forelder er eksplisitt på at det er utfordrende å *'forstå mandatet mitt og hvordan jeg skal fylle rollen'*. Selv om det kun er et utsnitt av foreldrene i Osloskolen som har svart på spørreundersøkelsen til *Oslo KFU*, viser tallene dessverre at det er store behov for å gi foreldrene informasjon på en slik måte at de har en reell sjanse til å bidra til samarbeidet for barna, mellom foreldrene og med skolen. *Oslo KFU* prøver i stor grad å informere og kurse, men vår utfordring er at mange foreldre og FAU har liten eller ingen kjennskap til vårt arbeid. Det er vanskelig å nå ut til foreldrene, da FAU-ledelsene ved skolene er i konstant endring. Alle skolene i Oslo har lagt til en lenke om *Oslo KFU* på FAU-siden ved egen skole, noe som kan være med å synliggjøre vårt virke: [Lenke til Oslo KFU på skolens hjemmeside](#).

Brosjyren som *Oslo KFU* har laget, [Innføring i FAU-arbeid](#), trekkes også frem som et godt verktøy for FAU-medlemmene. Flere har uttrykt at denne er informativ og god, og at tips fra brosjyren kanskje bør jevnlig deles slik FAU-ene blir oppmerksomme på sakene som trekkes frem.

Utfordringer for FAU-ene det siste året

Også i år er det mange svar på dette spørsmålet. Utfordringene som går igjen er

1) Manglende engasjement/rekruttering i foreldregrupper; *få foreldrene som stiller opp, klassene har ikke FAU-representant, vanskelig å få foreldrene til å engasjere seg, ikke nok engasjerte foreldre i klassene, manglende dugnadsånd.*

2) Tid; *til å gjøre jobben som FAU-leder, til å samarbeide med skoleledelsen og/eller med foreldregruppen, faste møte, til å gjøre alt FAU ønsker.*

3) Corona; *har bidratt til (om mulig) enda større stillhet fra foreldregruppen, pågående saker har stoppet opp, opplevelse av manglende samarbeid med skolens ledelse har blitt forsterket i tiden med samfunnsdugnaden.*

Svarene i undersøkelsen er i stor grad gjenkjennelig fra svarene fra 2017 frem til i dag. I år kom utfordringer med covid-19 også med som en av utfordringene. Hvordan defineres skole-hjemsamarbeidet generelt, i og med at så mange FAU-ledelser melder tilbake de samme utfordringene år etter år? Hva skal til for å bryte dette mønsteret og etablere en forbedret praksis i feltet? Hvordan kan *Oslo KFU* bidra til en eventuell endring? *Oslo KFU* ser at det er og egentlig alltid vil være et stort behov for informasjon om hva FAU er og kan bedrive, siden det er en jevn utskifting i FAU-ene. Nettopp derfor bør det jobbes aktivt inn mot skolelederne og deres ansvar i skole-hjemsamarbeidet med FAU. *Oslo KFU* har utarbeidet 'sjekklista' for skoleledere med tips og råd til hvordan de kan fremme foreldresamarbeidet, men det er langt fra utarbeiding av en liste til reell aktivitet hos lederne. Uansett om skolelederne rulleres rundt på Osloskolene, bør det foreligge faste krav og rutiner til hvordan foreldreinvolvering skal drives. *Oslo KFU* mener fortsatt at tydeliggjøring og forankring av skoleleders rolle i skole-hjemsamarbeidet vil være en viktig vei å gå for å øke graden av foreldremedvirkning og involvering.

Manglende medvirkning

Det er store variasjoner i opplevelsen av samarbeid mellom rektor og DS-styret; god kommunikasjon og informasjonsflyt på den ene siden til store frustrasjoner rundt totalt fravær av det nevnte. En forelder sier sågar at '*Fau har tatt makten tilbake fra DS*'. Flere foreldre uttrykker at, ved å sørge for at FAU-representanter sitter i DS, så har det blitt bedring på dette feltet. *Oslo KFU* har og vil fortsette å oppfordre FAUene til å sørge for at noen i FAU-ledelsen eller andre FAU-medlemmer også velges inn i DS.

Mange deltakere gir fortsatt tilbakemelding om at det ikke er et reelt samarbeid mellom skoleledelsen og FAU, men via andre kanaler får *Oslo KFU* rapporter om godt samarbeid mellom skoleleder og FAU. Dette kan tyde på at opplevelsen av samarbeid

er forskjellig for skolen på den ene siden og FAU på den andre. Det er reelt samarbeid vi er ute etter; foreldreinvolvering og foreldremedvirkning. Hvis foreldrene ikke vet hva som forventes av deres rolle og hvilke saker det forventes engasjement i, så er det kanskje ikke så rart at engasjementet i foreldregruppen blir lavt? I undersøkelsens spørsmål 17, der det spørres om hvilke saker FAU og skoleledelsen samarbeider om, er det flere svar som viser at forståelsen av begrepet 'samarbeid' er varierende. En forelder sier: *'Hvorfor arbeider vi ikke bedre rundt disse temaene? Kanalplanen har jeg ikke hørt om? Skolens strategiske plan har jeg aldri sett? Handlingsplan for fysisk, psykisk og sosialt miljø skulle jeg gjerne fått innblikk på et FAU møte'*. En annen forklarer at når vedkommende krysser av for 'skolemiljøet' som et samarbeidsområde, så *'mener jeg at vi kommuniserer med rektor når vi skal rydde gjenglemte tøy og annen dugnad i skolegården'*. Det er nedslående å lese at foreldre ikke opplever samarbeid, kun informasjon eller orienteringer fra skolens ledelse. En viser til at FAU har ulike arbeidsgrupper som leirskole, 17. mai og refleksaksjon, men at samarbeidet handler lite *'om det som er grunnen til at jeg i utgangspunktet ble engasjert i FAU nemlig de temaene som er nevnt i dette spørsmålet.'* Dessverre gir mange foreldre, også i årets spørreundersøkelse, tilbakemelding om at manglende engasjement hos foreldrene er en stor utfordring, noe som bør ses i sammenheng med opplevelsen av samarbeid med skoleledelsen og dens ansvar for tilrettelegging, opplæring og vedlikehold av skole-hjemsamarbeidet.

Skolemiljøutvalget (SMU)

47 % sier at SMU er virksomt og møter 2-4 ganger i året, mens 39 % sier at dette ikke stemmer eller ikke er relevant. Disse tallene er noe mer positive enn i resultatene fra 2019. Det er flere foreldre som gir tilbakemelding om at skolen ikke har SMU eller at de nylig har startet dette. Også i årets spørreundersøkelse scores de neste fem spørsmålene om SMU som 'ikke er relevante'. En forståelse er at de deltakerne som har svart, ikke har noen befatning med sitt SMU eller at det ikke er virksomme SMU ved deres skoler. En annen er at spørsmålene om SMU ikke treffer deltakerne og er irrelevante. Ut fra tallene mener *Oslo KFU* at det fortsatt bør fokuseres på etablering av SMU på den enkelte skole, hva SMU skal være, sammensetning og forslag til arbeidsområder. Igjen er det naturlig å fokusere på skoleleders ansvar sett opp mot ulike råd/organer ved skolen.

Skoleplattform

Tilbakemeldingene vedrørende skoleplattformen, er at mange ikke vet at de har en slik side. Av de som har kjennskap til plattformen, uttrykker at det er mest referater fra FAU-møter som legges der, men at det er varierende hvordan informasjon fra FAU distribueres. Videre kommenteres det at FAU ikke har direkte tilgang og er avhengig av skolepersonal for å legge ut dokumenter på skoleplattformen. Tilbakemeldingene viser at dette skaper et behov for gjentatte purringer og 'masing' før avtalte dokumenter blir lagt ut på siden. Det påpekes også at flere FAU har opprettet egne Facebooksider eller hjemmesider, fordi der kan de selv legge ut nødvendig informasjon vedrørende arrangementer uten det de opplever som et tungvint mellomledd. Det er bevissthet rundt at Facebook ikke er tilstrekkelig, da FAU ikke har nok informasjon om foreldrene slik at de kan søke opp og legge foreldrene til gruppen. Det er også en kjensgjerning at ikke alle foresatte har Facebookprofil, og dermed mister de muligheten til å få informasjon via dette mediet. Andre FAU sier de bruker Dropbox og Google Disc for deling av dokumenter. Gjennom høsten 2019 ble behovet for tilgang til plattformen og lagring av FAU-dokumenter der, eksplisitt jobbet med i skolegruppemøter og Utdanningsetaten. Det har ført til at representanter fra Oslo KFU, samt noen FAU-ledere, har vært i dialoger og møter med UDEs kommunikasjonsavdeling. Målet er å legge til rette for bedre kommunikasjon mellom skole-foreldre, mellom foreldre samt lagringsmuligheter for FAU på skoleplattformen.

Skolegruppemøter

Erfaringsutveksling er det punktet som trekkes frem som viktigst ved skolegruppemøtene. Andre innspill går på at områdedirektørenes orienteringer i liten grad eller ikke i det hele tatt oppfattes som relevante (59 %). *Oslo KFU* har opplevd at områdedirektørene til dels har levert på siden av det de har fått bestilling på til skolegruppemøtene, noe som har blitt tatt opp i dialogmøter tidlig i år. Dersom dette ikke endrer seg, vil *Oslo KFU* vurdere noe omstrukturering av disse møtene. Igjen påpekes det at skolegruppene er for store geografisk sett, og at noen vegrer seg for å dra på møter hos skoler i ytterkantene, når de selv tilhører en 'sentrumsskole. Det kan stille spørsmål ved om dette er en medvirkende grunn til varierende oppmøte på

skolegruppemøtene. Her vil vi legge til at UDE driver omfattende struktureringsarbeid, noe som mest sannsynlig vil påvirke inndelingen av skolegruppene.

Avslutning

Dette sammendraget reflekterer en del av de saker som *Oslo KFU* har tatt opp i mange år. I hovedsak dreier dette seg om skoleleders ansvar for skole-hjem samarbeid, som å:

- skape engasjement og interesse for FAU-arbeid.
- informere om skolens organer, råd og utvalg.
- gi opplæring i FAU-arbeid.
- sørge for et reelt samarbeid mellom skolen og FAU.

Styret i Oslo KFU vil legge punktene fra sammendraget frem på neste møte med UDE og spørre om på hvilken måte disse sakene faller inn under deres strategiske plan fremover. I tillegg bruker Oslo KFU svarene fra undersøkelsen som et delgrunnlag for vårt arbeid det kommende skoleåret samt i et lengre arbeidsperspektiv med tanke på å bedre skole-hjemsamarbeidet.